מי שהיה פרק תשיעי פסחים

יכול אף לפני הפסח כן. תמורת הפסח שנמלא לפני פסח (שני) תהא קריבה שלמים: **תלמוד לומר הוא.** פסח הוא הפסח כשר קרב ואין תמורתו קריבה. לא תמורת ההוא דקרב קא ממעט אלא הכי קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא.** דלא קרבה דהא הוקבעה ונדחה בפסח ואע"ג דלעיל אמר מתני' הא קא משמע לן דאיכא תמורת פסח דלא קרבה קרא מיהא לא איצטריך לאשמעינן הכי: ה"ג **אמר שמואל כל שבחטאת מתה כו'. ור' יוחנן אמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה אבל קודם שחיטה.** כל שבחטאת מתה חמש חטאות המות הלכה למשה מסיני[6] כוסגן לכיפה והן מתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה וחטאת שנתכפרו בעליה על ידי האחרת שאבדה ואת אחר כך נמצאת ושעברה שנתה. ונקט שמואל גבי פסח סימנא ביה ואמר כל שבחטאת מתה לא מיתרע הכי בפסח קרב שלמים וקא סלקא דעתך דאכולהו מתות דחטאת דאשתכחן גבי פסח קרב שלמים דהיינו תמורת פסח ופסח שמתו בעליו ושכיפרו בעליו ושעברה שנתו קריבין שלמים: **וכל שבחטאת רועה.** לקמן מפרש מאי היא. ומיתה ורעיה לאו קולא וחומרא איכא בחדא מאידך והאי דנקט גבי מיתה דחטאת בפסח קרב וגבי רעיה דחטאת בפסח רעיה לאו טעמא קא יהיב ביה דמשום דהכא מתה הכא קרב אלא סימנא בעלמא הוא: **וכללא הוא.** דכל שבחטאת רועה בפסח רועה: דרש לקים במס' תמורה בפרק ולד חטאת (דף כב.) והתם מוחיב לה ממתניתין דהתם דקתני ושעברה שנתה כו' ומתרץ לה דהכי קתני שעברה שנתה ואבדה[1] (לאו אבדה) ונמצאת בעלת מום: **כאילו עומדה בבית הקברות.** כל מקום שהיא רואין כאילו היא בבית הקברות שאין הכן נכנס שם לשוחטה ורועה עד שתתפאב ותימכר ויפלו דמיה נדבה לשופרות שכתוב עליהן נדבה ומקיילים בה את המזבח. זה מדרשו של יהודע הכהן במסכת תמורה (דף כב:[1]) שכל מותר חטאת ואשם לקין המזבח מין מחטאות המות שהן הלכה למשה מסיני: **כשב לרבו' כו'.** קתני מיהת פסח שעברה שנתו קרב: ה"ג **כי קאמר שמואל באבודין דחוין לא אמר ובאבודין מי משכחת לה כו'.** כי אמר שמואל כל שבחטאת מתה לאו אבודה דאיכא בעליה לאודא בעליה לאוד קא משכחת ליה לרועה כדלקמן וגבי פסח נמי אכיפרו בעליו קאי וכללא הוא דכל פסח שכיפרו בעליו[3] בתר רועה אם כיולא בו בחטאת רועה וקרב שלמים אם כיולא בו בחטאת מתה אבל אם חטאת דחויה כגון עברה שנתה שעומדת בפניו והרי היא דחויה מהקריב לא אמר: **והרי אבודה בשעת הפרשה.** חטאת שאבדה עד שהפרים אחרת תחתיה ונמצאת קודם הקרבת האמיה לרבנן דפליגי עליה דרבי בס' תמורה (דף כב:) ואמרי דלרעיה אזלא דתנן המפרש חטאת כו': **אין חטאת מתה.** משום כיפרי בעליה אלא האבודה בשעת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו הבעלים הא נמצאת קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה הויא לה מותר חטאת ורועה ודמיה לשופרות: **ואילו בפסח.** מי האי גוונא אבד בשעת הפרשה ונמצאת קודם שחיטה אחר חצות: **קרב שלמים.** כר' זירא דאמר [לו:] קודם חצות ואחר חצות שניהו. אלמא פסח שהיה לפניו בשעת כפרה ובלבד שיהא אבוד בחצות קרב שלמים: **שמואל כר' מכירא ליה.** ורועה בחטאת דקאמר שמואל לקמיה [נ"כ] מפרש. והוא הדין דמלי לתרוצי שמואל כרבה מכירא ליה דאמרי[7] קודם שחיטה שניהו ובפסח נמי אבוד בשעת הפרשה ונמצאת אחר כך בלישנא אחרינא הכי: **נמצא קודם חצות.** אפי' לר' זירא רועה דקבעתיה חצות: **קודם חצות.** שהיא שעה שאינה רואה לו להקרבה: **לאו אבוד הוא.** ואפי' הפרים אחר תחתיו קודם שנמצא לאו (מיתה) אבוד חשיב ליה: **דאמר רבא.** גבי חטאת אבידת לילה והפרים אחרת תחתיה ונמצאת (תחתיה) לאור הבוקר אפי' לר' לאו למיתה אזלא אלא לרעיה הואיל ולילה לאו שעת הקרבה היא: **אלא רועה לרבי.** באבודין הימי משכחת לה דמיקום כל שבחטאת רועה דשמואל לאחריות

אילימא שנמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה **פשיטא** למה לי קרא. ואע"ג דקתני ליה במתני' לאשמעינן דאיכא תמורה דלא קרבה מ"מ לא איצטריך להכי: **פשיטא.** הסתם לא שייך לשנויי דקרא אסמכתא בעלמא כדשני לעיל דאם כן קרא למאי אתא: **אלא** לאו שנמצא קודם שחיטה. תימה לנישנא קמא מאי מקשה אגב לרבה מהך ברייתא דלא סיפא מסייעתא לו בהדיא כדמסיק השתא וזהו תימה לומר שלא ידע אגב סיפא דברייתא דמקשי מינה[1]: **אמר** שמואל כל שבחטאת מתה כו'. שמואל כרבי זירא סבר דאמר מלות קבע מדא"ר יוחנן אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה והכי[2] (דייק) לקמן: **וכללא** הוא והרי כו'. תימה דפריך אסיפא דמילתיה דכל שבחטאת רועה ואריבא נמי איכא למיפרך דהא תמורת חטאת[3] (לו) שמתו בעליה דלמיתה אזלא ואלו בפסח אמרי' בתמורת' דתמורת הפסח רועה אם המיר קודם חצות דקבעיה חצות וכן ממו בעליו אמר לקמן דאי מת קודם חצות דקבעיה חצות: **רואין** אותה כאילו היא בבית הקברות. נקט הכי משום דלחייא בית הקברות לאו למיה היא וכמו כן עברה שנתה לא חשיב דמוי כמו מתו או נתכפרו בעליה: **ורועה.** פירש רש"י ויפלו דמיה לקין המזבח ממדרשו של יהודע ואין נראה לריב"ל דלא נאמר מדרש יהודע אלא בהפרים מעות לחטאתו או לאשמו ונשתייר מהם או אבדו והפרים אחרים ואחר כך נמצאו דמה שנשתייר יפלו לנדבה אבל בכי האי גוונא שלא נתכפרו עדיין בעליה אמרינן תימכר ויביא אחרת בדמיה והביא ר"י ראיה לדבריו דתנן בפרק ולד חטאת (תמורה דף כא:) ושאבדה אם משכיפרו כו' ואם עד שלא כפרו בעליה תרעה עד שתתפאב ותימכר ויביא אחרת בדמיה והשתא בדמויה גמורה כמו אבדה דמודי ריש לקיש לאחר כפרה דמתה קתני עד שלא כיפרו יביא בדמיה אחרת בעברה שנתה דלאו דמוי גמור הוא דלף לאחר שכיפרו בעליה אינה מתה לא כל שכן שאם נסתאבה קודם כפרה דיביא אחרת בדמיה: **קודם** חצות לאו אבוד הוא. פירוש וכי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שינון כי קאמר שמואל באבודין קאמר: **אלא** רועה לרבי היכי משכחת לה. דליכא למימר כגון שנאבדה בלילה דאכילת לילה לאו שמה אכילה ושמואל באבודין איירי כדפריש:

כדרבי

אלא לאו שנמצא קודם שחיטה **ורועה כשעת הפרשה.** חטאת שאבדה עד שהפרים אחרת תחתיה ונמצאת קודם הקרבת האמיה לרבנן דפליגי עליה דרבי בס' תמורה (דף כב:) ואמרי דלרעיה אזלא דתנן המפרש חטאת כו': **ואילו בפסח.** מי האי גוונא אבד בשעת הפרשה ונמצאת אחר שנתכפרו הבעלים הא נמצאת קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה הויא לה מותר חטאת ורועה ודמיה לשופרות: **כרבי.** דאמר רבא אבודה בשעת הפרשה אבודה היא, כדרבא דאמר בתמורה בתחלת פ"ד אמר רבא אבודת לילה לא שמה אבודה. אינו והא אמרינן התם אי הכי רועה לר' היכי משכחת לה.

יחוד אור השלם

1. וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיְיָ אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתָּחֲוּ: שמות יב כז
2. אם כֶּשֶׂב הוּא מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא ג ז
3. וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:
ויקרא ג יב

הגהות הב"ח

(א) גמ' תיובתא דרבה מיובתא:

מוסף רש"י

רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות ורועה. כלומר כל מקום שהיא שם רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות, שאין כהן יכול ליכנס לחמיה ולשוחטה, ורועה עד שתתפאב (תמורה כב. ובש"ס יומא סו.) אבל לא מחטאות המתות היא, אלא שהיא קריבה, הלכך רועה עד שיפול בה מום ותימכר (יומא שם). אין חטאה שכפרו בעליה, מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעליה. בתחרת, הא אם נמצאת קודם לכן, כי הא דשתיהן עומדות ונתכפר בחחת מהן, שהיא רועה (מנחות ט. מכת"י). **אבידת לילה** לאו שמיה אבידה. אם אבדה בלילה והפרים אחרת תחתיה, לאו שמה אבודה ואפילו לרבי דאמר אפילו נמצאת קודם כפרה תחתה, היא אינה מתה דהואיל ובלילה לא מצי לאקרוכה הוא כיולא בה נמצאת כיום המחרת, לאו שמה אבודה, ורועה אם נתכפר בתחרתה (תמורה כב.).

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הל"ז]:
כבב ב מיי' פ"ד מהל' ק"פ הלכה ז:
ל ג מיי' פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה מ:
לא ד שם הלכה ט:

רבינו חננאל

ואסיקנא אלא לאו שנמצא קודם שחיטה והמיר מקודם שחיטה קא ממעט לה תנא דלא קרבה. (מיהא כלומר הנמצא) [מיהא שמעינן דהנמצא] אחר שחיטת הפסח הוא דקרב שלמים וכן תמורתו. אבל הנמצא קודם שחיטה אינו קרב לא הוא ולא תמורתו תיובתא דרבה. אמר שמואל כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה, ואתקיף עליה רב יוסף הרי חטאת שעברה שנתה דלרעיה אזלא, דאמר ר"ל בתחורה פ"ד חטאת שעברה שנתה רואין כאלו עומדת בבית הקברות ורועה, ואלו פסח שעברה שנתו קרב שלמים, דתניא כשב לרבות פסח לאליה, כשהוא אומר אם כשב לרבות פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים וכו'. ושנינן כי קאמר שמואל כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה באבודין ונמצאו, אבל בדחוין כגון שעברה שנתם ונדחו לא אמר שמואל. ובאבודין מי משכחת להא דשמואל, והא אבודה בשעת הפרשה אחרת. דלרבנן אע"פ שנמצאת הראשונה לרעיה אזלא. דתנן בתמורה פ"ד המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות המיומות וכו'. ודייקינן מינה נמצאת אחר שנתכפרו בעלים מתה, מכלל שאם נמצאת קודם שיתכפרו בעלים רועה. ואלו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר (הפסח) [חצות] קודם שחיטה קרב שלמים. ושנינן שמואל כרבא סבירה ליה[6] דאמר בשמעתא דקמי הא שחיטה קבועה. והא מדאמר ר' יוחנן עלה אין לך פסח שקרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה, מכלל דשחיטה קבועה. מכלל דשמואל סבר חצות קבועה ולא שחיטה. ודחינן שמואל כרבי ס"ל דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה. והרי כל אבודה לרבי מתה, דקתני במתני' במסכת תמורה ושניה מתה דברי רבי, ואלו פסח שאבד ונמצא קודם חצות רועה. ודחינן אבודה ונמצאת קודם חצות לאו אבודה היא, כדרבא דאמר בתמורה בתחלת פ"ד אמר רבא אבודת לילה לא שמה אבודה. איני והא אמרינן התם אי הכי רועה לר' היכי משכחת לה.

---

6) יומא דף סו. תמורה דף כב., 3) [לעיל לו:] מנחות דף פג: זבחים דף ט., 3) תמורה דף כב: [מנחות פ.], ד) תמורה שם, ה) [בכורות טח.], ו) רש"ל, ז) [וקקלים פ"ו מ"ז], ח) בתחרת דועה אם כיולא בו בחטאת דועה אבל בכל אם חטאת כל"ל רש"ל, ט) [לעיל לו:], י) וכן תמהו שוב בכ"ק ד. ד"ה ללאו ובמולין עד. ד"ה ולהאי ובנדה לד: ד"ה אילימא רש מקום לפיין בתוס' מ"ק ה. ד"ה לאתוי ב"מ נד: פד"ה לענין וכע"ז י. ד"ה ובמעיל], כ) רש"ל, 1) רש"ל,